

Lestip 4 – door Marit Trioen

Hope is a girl selling fruit
[Hoop is een meisje dat fruit verkoopt]
Amrita Das
Engelse tekst door Gita Wolf en Susheela Varadarajan
Tara Books, 2013
ISBN 9789383145027

Vertaling: Lies Lavrijsen
(Boek uit India, vertaald uit het Engels, oorspronkelijk geschreven in het Hindi)

Korte inhoud

Sommige boeken zijn zo mooi dat je ze in een kadertje zou willen hangen. *Hope is a girl selling fruit* is er zo een. In dit semi-autobiografische boek vertelt een jonge vrouw over de reis vanuit haar kleine dorp naar de grote stad, waar ze een cursus ‘boeken maken’ wil volgen. Op de trein ontmoet ze twee bijzondere meisjes. Het ene meisje is arm en gaat haar geluk zoeken in de grote stad. Het andere mist een been, maar staat haar mannetje door fruit te verkopen. Ook wanneer de twee meisjes al lang verdwenen zijn, kan de jonge vrouw hen maar niet vergeten. In hun ogen leest ze immers ook haar eigen verhaal: “We’re all in this together [...], lost, but not quite. We have to take what we have, go our own ways, and try to make the most of it.” Wat de drie jonge vrouwen verbindt, is dat ze zich – in een cultuur waar alles voor hen beslist wordt – weigeren te schikken in hun lot. “I want to be brave, and different”, zo besluit de jonge Amrita Das haar zoektocht.

Dat Das moedig en anders is, bewijzen ook de prachtige illustraties die stuk voor stuk een feest op zich zijn. De jonge kunstenaar schildert in de Mithila-stijl, maar vertaalt deze eeuwenoude schildertraditie op een geheel eigenzinnige wijze naar de moderne wereld. Het resultaat is een uniek beeldverhaal met talrijke symbolen, verwijzingen, bloemen en geometrische figuren. Stuk voor stuk staan die bol van betekenis.

Aanzet

Muurdiscussie

Hang aan de muur of op het prikbord een meterslange, brede strook papier. Aan het linkeruiteinde schrijf je ‘typisch jongens’, aan het rechteruiteinde ‘typisch meisjes’. Vertel aan je klas dat dit een discussiemuur is, waarop alle kinderen hun mening kwijt kunnen over wat typisch voor jongens en voor meisjes is. Nodig de kinderen uit om gedurende een aantal dagen op de strook te schrijven, tekenen, foto’s te plakken, enz. Leg meteen ook uit dat deze strook een waardeschaal voorstelt: hoe meer naar links of rechts ze iets schrijven, tekenen of plakken, hoe typischer ze dat vinden voor een bepaalde groep; hoe meer naar het midden, hoe minder typisch.

Afhankelijk van de maturiteit van je klas, kan je de kinderen over de door hun klasgenoten gekozen eigenschappen laten discussiëren via post-its. Wanneer een kind bijv. uiterst rechts een foto van

O Mundo – een kleine Wereldbibliotheek: lestips

'koken' heeft geplakt, kan een ander kind hierop een post-it plakken met de boodschap 'Niet akkoord. Papa kookt elke avond (en het is zelfs lekker 😊)' of 'Ja, jammer, ik wil graag koken maar volgens mama is dat niets voor jongens!' enz. Hierop kan een ander kind weer reageren met een post-it. Op deze manier groeit de discussiewand organisch en kunnen de kinderen veilig – want via papier en niet verplicht – hun mening kwijt. De voorwaarde is wel dat de kinderen enige ervaring met discussiëren hebben en dat ze de argumenten nooit op de man spelen. Bewaak dit als leerkracht. Als je denkt dat deze discussievorm niet haalbaar is voor je klas, dan bouw je, zolang je aan deze muur werkt, elke dag een kort mondeling discussiemoment in.

Spreek sowieso af dat niemand een prent, foto of tekening van een ander kind mag verhangen. Wie het absoluut oneens is met een bepaalde aan jongens of meisjes toegedichte eigenschap, kan zelf diezelfde eigenschap op een andere plaats op de strook tekenen, opschrijven of plakken. Zo leren de kinderen dat iedereen zijn eigen mening heeft en dat verschillende meningen naast elkaar mogen en kunnen bestaan.

Wereldoriëntatie – 4 Maatschappij – 4.7, 4.8

Sociale vaardigheden – 1 Relatiewijzen - 1.2, 1.6, 1.9

Glazen bol (1)

Toon de cover van het boek aan de kinderen. Bedek de titel. Vraag hen in stilte naar het boek te kijken. Laat ze nog niet reageren. Verdeel de klas in drie, zes of negen groepen. De eerste groep krijgt de vertaalde titel, de tweede groep de illustratie waarop het meisje met één been fruit verkoopt en de derde groep krijgt het tekstfragment bij deze illustratie ("Dit meisje was ook arm ...onderhoudt haar familie"). In hun groepjes proberen de kinderen op basis van de informatie die ze hebben te voorspellen waarover het boek kan gaan. Ze argumenteren ook waarom ze dat denken. Na een tijdje stel je gemengde groepjes van drie samen: één kind uit de titelgroep, één uit de illustratiegroep en één uit de tekstgroep. In deze nieuwe groepjes leggen de kinderen hun kennis en voorspellingen samen. Ze brengen ook argumenten aan om elkaar te overtuigen. Elke groep schrijft één hypothese op: een kort stukje over de vermoedelijke inhoud van het boek.

Sociale vaardigheden – 1 Relatiewijzen – 1.5, 1.6

Sociale vaardigheden – 3 Samenwerking

Nederlands – 5 Strategieën – 5.1

Verwerkingsactiviteiten

Glazen bol (2)

Toon de cover opnieuw, deze keer met de titel. Welke taal is dit? Vertel de kinderen dat je het boek in het Engels zal voorlezen. Lijkt dat moeilijk of makkelijk, om naar een Engelstalig verhaal te luisteren? Bespreek de luisterstrategieën die de kinderen kunnen inzetten: hoe kunnen ze een verhaal toch begrijpen, ook al kennen ze de taal niet of niet zo goed? Geef ook het doel van de luister- en kijkopdracht duidelijk mee: na het voorlezen mogen de groepjes voor een laatste keer hun korte inhoud uit de vorige activiteit aanpassen. Zorg ervoor dat alle kinderen de prenten goed kunnen zien.

Als je het verhaal helemaal voorgelezen hebt of – bij voorkeur – hebt laten voorlezen, gaan de kinderen opnieuw in hun groepje zitten. Ze bekijken hun voorspelling en passen deze aan. Wil je

O Mundo – een kleine Wereldbibliotheek: lestips

werken rond spreekdurf en eigen mening, dan kan je een ‘babbelbox’ installeren: een aparte ruimte met een camera (bijv. van een digitaal fototoestel), waar de kinderen in hun groepje over de voorleeservaring en/of het verhaal kunnen vertellen. Zorg voor enkele gerichte vragen, zodat de kinderen ‘to the point’ blijven.

Tot slot laat je de kinderen bewust nadenken over de door hen ingezette kijk-, luister- en taalstrategieën aan de hand van een stellingenspel. Verspreid vijf flappen over het bord en de muur. De kinderen moeten voldoende plaats hebben om rond te lopen van de ene naar de andere flap. Op elke flap schrijf je een stelling:

1. Ik vond het moeilijk om mijn aandacht bij de Engelse tekst te houden.
2. De meeste informatie over het verhaal haalde ik uit de tekeningen.
3. Ik kende een aantal woorden uit het verhaal uit liedjes, van de televisie of van het internet. Dat maakte het makkelijker om het verhaal te begrijpen.
4. Ik begreep een aantal woorden uit het verhaal omdat ze op woorden in het Nederlands lijken. Dat maakte het makkelijker om het verhaal te begrijpen.
5. De intonatie, mimiek en lichaamstaal van de voorlezer hielpen me om het verhaal te begrijpen.

Schrijf de stelling over de hele breedte van de flap. Halfweg het blad trek je een horizontale lijn. Helemaal links schrijf je ‘waar’, helemaal rechts schrijf je ‘niet waar’. Zo krijg je, net als bij de discussiemuur, een waardeschaal. Elk kind krijgt vijf bolletjes. De kinderen lezen de stellingen en plakken hun bolletje op een plaats naar keuze op de schaal. Bespreek opvallende resultaten op de schaal klassikaal. Wie wil, mag zijn of haar antwoord toelichten.

Nederlands – 2 Spreken – 2.6

Nederlands – 6 Taalbeschouwing – 6.6

Nederlands – 7 (Inter)culturele gerichtheid

Muzische vorming – 1 Beeld – 1.3

Vertalingen puzzelen

Hang de illustraties met de Engelse tekst doorheen de klas op. Geef de kinderen per twee de vertaling van een dubbele pagina. De duo's lezen eerst hun fragment. Dan lopen ze door de klas, op zoek naar de bijbehorende Engelse tekst en illustratie. Herinner de kinderen vooraf aan de kijk-, lees- en taalstrategieën op de flappen.

De kinderen die hun vertaling bij de juiste tekst geplakt hebben, krijgen vier bolletjes in een andere kleur en duiden hun mening opnieuw aan op de flappen met waardeschalen. De laatste flap valt weg. Daarna oefenen de duo's het expressief voorlezen van hun fragment.

Wanneer alle duo's klaar zijn en hun bolletjes op de flappen geplakt hebben, bekijk je de flappen nog eens. Zijn er verschillen tussen de bijv. rode (luisterstrategieën) en groene (leesstrategieën) bolletjes? Tot slot lezen de kinderen klassikaal het boek voor aan elkaar. Elk duo brengt zijn eigen stukje zo expressief mogelijk.

Muzische vorming – 3 Drama – 3.6

Nederlands – 6 Taalbeschouwing – 6.6

O Mundo – een kleine Wereldbibliotheek: lestips

Mijn taken, jouw taken

Lees de tekst bij de illustratie “A girl’s life is hard” nog eens voor. Waarom is het leven van een meisje in India hard? Lijkt de kinderen dit ook een hard leven? Waarom (niet)? Toon de prent. Welke taken moet het meisje allemaal doen?

Geef de kinderen een blanco A4-papier. Op het blad tekenen ze twee cirkels: een kleinere in het midden met een grotere er omheen. In de kleine cirkel tekenen ze zichzelf. In de grote cirkel tekenen ze de taakjes die zij thuis moeten doen. Kinderen uit een andere cultuur kan je vragen om de taken te tekenen die ze zouden hebben, mochten ze in hun thuisland wonen.

Daarna interviewen de kinderen elkaar over hun tekening. Verdeel je klas in twee groepen. De eerste groep vormt een binnencirkel, de tweede een buitencirkel. De kinderen uit beide cirkels staan met hun gezicht naar elkaar en tonen elkaar hun tekening. Kinderen die tegenover elkaar staan, stellen elkaar een opgelegde vraag. Op jouw teken schuiven ze een plaatsje door, waarop je een nieuwe vraag stelt, enz. Mogelijke vragen zijn:

1. Wat is jouw favoriete taak? Waarom?
2. Welke taak vind je vreselijk? Waarom?
3. Welke taak duurt het langst? Hoeveel minuten spendeer je er per dag aan?
4. Welke taak van je gesprekspartner zou je wel eens willen overnemen? Waarom?

Wereldoriëntatie – 4 Maatschappij – 4.7

Sociale vaardigheden – 1 Relatiewijzen – 1.2, 1.6, 1.8

Nederlands – 2 Spreken – 2.1

De onzichtbare kooi

Sta stil bij de prent met de vogel in de kooi. Waarom wordt het meisje met een vogel vergeleken? Hoe wordt de vogel genoemd? Welke twee keuzes heeft het meisje, als de deur geopend wordt? Waarom zou ze voor de ene respectievelijk de andere optie kiezen? De kinderen beelden zich in dat zij zelf de vogel zijn. Welke keuze zouden zij maken? Laat hen heel goed verwoorden waarom ze dit zouden doen. Kunnen de kinderen zich deze situatie voorstellen? Wie heeft zich ook al eens als een vogel in een kooi gevoeld? Hoe voelden ze zich dan? Is een kooi altijd negatief, of soms ook positief? Wanneer?

Vervolgens knutselen de kinderen zelf de prachtigste vogel die ze ooit gezien hebben. Kies zelf een techniek die je het best ligt: met klei, verf en vernis; met hout, papier en veren; met stof; met origami... Als je bij Google Afbeeldingen ‘vogels knutselen’ ingeeft, dan krijg je een waaier aan leuke, haalbare ideeën. Op de blog *Lili M* (<http://lilimsadventures.blogspot.be/2010/11/birds.html>) zie je hoe je met mooi papier en wat gekleurde linten prachtige vogels kan maken.

Zet een oude vogelkooi in de klas. Open het deurtje. De kinderen kiezen zelf waar ze hun vogel hangen: veilig binnen, dicht bij de deur, piepend om de hoek of lekker buiten de kooi.

Wereldoriëntatie – 3 Mens – 3.1, 3.2

Muzische vorming – 1 Beeld – 1.4, 1.5

En verder

Lekker anders

Hou een kringgesprek rond anders-zijn. Vertrek vanuit het boek. Lees de laatste pagina nog eens voor. Waarom wil de jonge vrouw anders zijn? In vergelijking met wie wil ze anders zijn? En waarin

O Mundo – een kleine Wereldbibliotheek: lestips

wil ze anders zijn? Vernauw het thema dan tot de leefwereld van de kinderen. Wie voelt zich soms anders? Wie is graag anders, wie niet? Hoe voelt het om anders te zijn?

Natuurlijk is iedereen anders. Niet alleen qua uiterlijk maar ook vanbinnen. Laat de leerlingen even nadenken over wat hen vanbinnen anders maakt dan anderen. Geef eventueel eerst een aantal voorbeelden over jezelf. Vervolgens ga je de kring af. Elk kind noemt iets waarin hij of zij zelf anders is dan anderen. Sluit af met een complimentenronde: de leerlingen bedenken iets waarin hun linkerbuur anders is en formuleren dit in complimentvorm.

Werk je graag met foto's? Laat de kinderen aanwijzen, tonen of uitbeelden waarin ze anders zijn en neem een foto.

Sociale vaardigheden – 1 Relatiewijzen – 1.1, 1.2, 1.7

Nederlands – 2 Spreken – 2.1

Wereldoriëntatie – 3 Mens – 3.3

Brief aan de toekomst

Over de toekomst schrijft Amrita Das op het einde: “[N]u zit ik hier, na te denken over mijn eigen toekomst als vrouw. Sommige dingen liggen vast, maar meestal is het leven een kwestie van wat je op je weg tegenkomt en hoe je de toekomst tegemoet gaat – er is twijfel in mijn hart, maar geen angst, en vooral: er is hoop.” Projecteer het citaat en lees het nog eens voor. De kinderen vertellen in eigen woorden wat er staat. Als je veel tijd hebt, kan je hierover filosoferen met de kinderen:

- Ligt de toekomst voor een deel vast? Waarom denk je dat?
- Kan je zelf je toekomst kiezen? Hoezo?
- Kan je in de toekomst kijken?
- Kunnen waarzeggers in de toekomst kijken? Hoe weet je dat?
- Hebben dieren een toekomst? Planten? Huizen?

Hoe Das haar eigen toekomst ziet, geeft de illustratie prijs. Projecteer deze illustratie. Wat is haar toekomstdroom? Hebben de kinderen zelf een toekomstdroom? Beeld je in dat er een persoon bestaat die kan bepalen hoe je toekomst eruit ziet. Wat zou je vragen? Hoe moet je toekomst eruit zien?

De kinderen denken na over deze vraag en schrijven een brief aan Meneer of Mevrouw Toekomst. In deze brief beschrijven ze hun droomtoekomst in geuren en kleuren. Wie wil, mag zijn of haar brief voorlezen. Rol de brief op en knoop hem dicht met een lint of strik. Bevestig de briefrolletjes aan de vogels in de kooi.

Nederlands – 4 Schrijven – 4.3

Sociale vaardigheden – 1 Relatiewijzen – 1.6

Wereldoriëntatie – 3 Mens – 3.1

De kleren maken de man

Projecteer twee illustraties uit het boek. Schrijf volgende vragen aan het bord:

- Spreken de illustraties je aan?
- Heb je al eerder zulke tekeningen gezien?
- Waaraan doen deze illustraties je denken?

De kinderen kijken eerst in stilte naar de illustraties, terwijl ze over de vragen nadenken. Daarna overleggen ze in kleine groepjes. Bespreek klassikaal wat deze illustraties zo bijzonder maakt. Valt het

O Mundo – een kleine Wereldbibliotheek: lestips

de kinderen op hoe weinig wit je op deze tekeningen ziet? Elke witruimte wordt immers opgevuld met geometrische figuren, bloemen of patronen. Dit is kenmerkend voor de folkloristische Mithila-stijl. Vestig de aandacht van de kinderen op de prachtige patronen in de kleren van de personages. Elk kledingstuk heeft een uniek patroon, opgebouwd uit lijnen, streepjes, kruisjes, bolletjes, ruitjes, cirkels, enz. Dit vraagt naar meer!

De kinderen ontwerpen zelf kledingstukken in Mithila-stijl voor een papieren pop. Patronen voor papieren poppen vind je makkelijk op internet. Zoek op 'paper doll' of 'paper doll pattern'. Ook de kledingstukken ontwerpen de kinderen op papier.

Inspiratie voor de patronen zoeken de kinderen op voorhand op het internet. Schrijf als zoekterm 'Mithila painting' of 'Madhubani art' op het bord. De kinderen kopiëren een opgegeven aantal patronen naar een Word-document en printen dit uit. Je kan hen ook traditionele Indische kledingstukken laten opzoeken (bijv. een sari of een salwar kameez) en zowel de naam als het kledingstuk laten kopiëren. Leg zeker ook het *Klerenboek* van Joëlle Jolivet op de leestafel. Op *ntr: schooltv* vind je ook een filmpje over kleding in India (<http://www.schooltv.nl/video/indiase-mode-van-sari-tot-hippe-jeans/#q=india>).

Wanneer de kinderen voldoende inspiratie hebben, gaan ze zelf aan de slag. In potlood ontwerpen ze een kledingstuk. Om zeker te zijn dat het kledingstuk mooi op de pop past, kan je met calqueerpapier werken. Door elk kledingstuk van enkele flapjes te voorzien, kan je de papieren kleren makkelijk aan de pop bevestigen. De patronen tekenen de kinderen met fijne, gekleurde stifjes. Stel de poppen op een duidelijk zichtbare plaats op school tentoon.

Muzische vorming – 1 Beeld – 1.1, 1.2, 1.4, 1.5

Nederlands – 7 (Inter)culturele gerichtheid

ICT – 5 en 6

Meisjes in India

Wil je naar aanleiding van dit boek rond kinderrechten werken? Op internet vind je veel materiaal rond de positie van vrouwen en meisjes in India. Op de website van Unicef (<http://www.unicef.be/wp-content/uploads/2014/05/Leerboekje-Stap-na-stap-dichter-bij-school.pdf>) kan je het werkboekje *Stap na stap dicht bij school* downloaden, waarin verschillende redenen aangekaart worden waarom kinderen, vooral meisjes, in India niet naar school kunnen. Telkens wordt dit gekoppeld aan de rechten van het kind. De handleiding voor leerkrachten kan je downloaden op <http://www.unicef.be/wp-content/uploads/2014/05/PD.pdf>. In het *Schooltv-weekjournaal* van 18/01/2013 (<http://www.schooltv.nl/video/schooltv-weekjournaal-noordzuidlijn/#q=india>, 14'11- 19'32) zit een item over geweld tegen vrouwen en meisjes in India.

Wereldoriëntatie – 4 Maatschappij – 4.1, 4.7, 4.8, 4.13

Wereldoriëntatie – 6 Ruimte – 6.9

Nederlands – 1 Luisteren – 1.7

Bibliografie

Klerenboek / Joëlle Jolivet, Manteau, 2008